

Kukorelly Endre

Cé cé cé pé*

„Tisztán lássatok, uraim!
Lássátok, hogy tréfál az ördög!”
(Johann Wolfgang Goethe: *Faust I.*
Az Auerbach-pince Lipcsében,
Márton László fordítása)

(6.11)

Két orosz tank állt a (K)-ék ablaka alatt levő pékség bejáratánál ötvenhatban, egy novemberi reggel. A katonák a forgódombok tetején lévő kör alakú nyíláson dobálták befelé a kenyeret, (K) emlékszik erre. Emlékszik vagy nem, mindenképp emlékszik, és a kitárt ablakon beáradó frissen sült kenyér illatáról évekkel később is sokszor jut eszébe ez a kép. Nyáron, este-felé, éjszaka. Kenyérillat a kommunizmusban. Télen nem érezni az illatot, szellőztetéskor sem.

Tárva, árad, illat, *itt mindez kissé fölfelé lesz fogalmazva.*

Olykor megjelent az előszobájukban egy svábbogár, fölmászott a csatornán vagy a lichthóf falán, ki tudja, hol. Hajnaltájt zörögnek a melósok a ládákkal, végighúzzák a járdán, megpakolják a teherautókat, az nem jó. A kenyérillat jó.

Bármiféle friss sütés szaga jó és sok, a kenyérillat nem sok, csak jó. Mindez mélyre lesüllyed. A szag kényes valami, nem mint-ha ide akartam volna kikeveredni. Nem hiszem, hogy bárhová.

(6.12)

Egy lovas áll a Hunyadi téren, a kézilabdakapu felé fordulva. Itt ezt-azt a

növényzetből rosszul ültettek el, csak úgy nagyjából, nem eléggé. A földből félig kifordulnak bokrok, a platánfák a levegőnek támaszkodva meredeken a járda felé, a járdán parkoló autók fölé hajolnak. A ló a homokozóban áll, igyekszik kiharapni egy darabot a gyeptéglából. Harapdálja a füvet, a hátsó lábaival kapál a homokban, ha megrázza a fejét, csörög a zabla. A lovas pedig a nyeregben ülve alszik. Állat leszegve a melléhez szorítja, hátát, derekát mereven, egyenesen tartva időnként lassan előredől, olyankor pillanatokra fölébred, a nyeregbe kapaszkodva visszatolja magát, és gépiesen megveregeti az állat nyakát. Mint aki mindenből végképp kivonult. Középről kifelé. (K) a kézilabdakapu alsó tartóvasán ül, lába között a labda. Nézi a hajlogtatást. A lovas néha mintha mondana is valamit a lovának, (K) nem hallja, hogy mit. Ez mégiscsak valódi. A kard hegye csaknem leér a földig, a homokig, ahogy a lovas álmában előrehajol, a hüvely vasa megcsillan a napon. A ló abba-hagyja a rágást, (K) felé fordul. (K) nézi a lovat. Turkálja az orrát, nézegeti a lovat.

(6.13)

Szívek dobognak a troliban. Esik, kopog a tető, szálldos a pára, nyikorog a troli, dobognak a szívek. (K) a peronon áll, látja a megállóban azt a lányt, akit múlt alkalommal hazakísért tánciskola után, valaki mással kézen fogva. Az ablakok behúzva, nehéz a le-

* Részlet a Kalligram Kiadónál ősszel megjelenő azonos című regényből.

vegő, himbálóznak a bőrfogantyúk, Bedöglük a troli, csúszik előre a lejtőn. Csak ne az Élmunkás hídon dögöljön be. Az Izabella utcai megállónál a házfalon háborús belövésnyomok közt egy felirat, a negyvenes évek végén meszelték ide: KI A REAKCIOSOKKAL A KÖZÉLETBŐL.

(6.14)

Nem eszik. Nem eleget, rosszul eszik, alig. Nyámmog. 'Ez semmi, kisfiam', hallja az anyja hangját. Feltapad a szájpaddlására a grízes tészta, nem tudja lenyelni, visszaöklendezi, ki kell köpnie. Kimegy a vécébe, kiköpi. „Se a kulisszák, se a díszlet nem számít – írja Lenz. – Minden külsőségen túl vagyunk. Minden jelenetnél kinyitunk és becsukunk egy szárnyas ajtót.” Grízes tészta és rendszer.

(5.24)

És kezdesz magaddal valamit. Menj el innen? Támad egy rés, amibe beleillünk – de támad olyan rés?

(2.32)

Eleve úgy volt, hogy (K) nagyanyja üldögél a barátnőivel a Lukácsban vagy a Gerbeaud teraszán 1927 kora nyarán, és a cselédeikről diskurálnak. 1932-ben, 1942-ben. Hogy a Julcsa rendes, de lassú, bezzeg a kis izé, a Mari! Az én kis Mari fiam, az mint a motolla, csak nem nagyon szeret mosdani. Bepacsulizza a fehérneműjét, szagcsíkokat húz maga után, viszont a Katica meg hiába tiszta, mert bakázik. Kicsit lopnak is, világos, szabad nekik, és persze nem szabad, de hiába, kérdés csak, hogy mennyi az a kicsi. Ráadásul esetleg olyik nem lop, mert elvei vannak neki. 'Képzeld, drágám, elvei, ennek a csinos kis tökfeknek!' Összenevetnek, de jóindulatúan. Semmiképp rossz-

indulatból, ki így, ki úgy, jók is meg rosszak is,

(0.57)

attól függ, franc tudja, mitől.

(2.33)

És hát veszekednek, tudjuk, cselédek veszekedése! Visonganak, kiabálnak egymásra a gangon, ha összeszaladnak, viszont ajánlatos velük jóban lenni, rendesen beszélni hozzájuk, mert különben baj van. 'Különben belepöknek a levesedbe, sose tudhatod, édesem', mondja Kóczyán Csöpi, (K) nagyanyja barátnője, (K) nagyanyjának. Int a pincérnek, százpengőssel fizet. 'És mit szólsz hozzá, hogy a buta csehek már megint ezt a Maszarikot választották?' (K) nagyanyja semmit sem szól hozzá, sose hallott arról, hogy Maszarik. Elővesz a Kóci a retiküljéből egy vadonatúj százpengőst, és kedvtelve nézegeti. Még ropog. Egy hónapig elég az élethez Párizsban. A személyzetről szerzett tapasztalataikat csereberélik az unatkozó budai úriasszonyok.

Ez csak akkor volt így, most nem így van. Másként van, ez a Pásztorról és a mamájáról jutott eszembe.

(0.58)??

Hermész egynapos korában elhajtja féltestvére, Apollón ötven tehenét. Ormóttlan sarut csinál magának, hogy Apollón óriásnak higgye, ne egynaposnak. A teheneket hátrafelé hajtja. Farolnak a tehenek. A bikát otthagytta. A kutyákat is. Lebukik, letagadja, hazudik, a bátyja nevet, szeretik egymást. Hermész nekiadja a lantot. Egy Külléné-hegyi barlangban született, ahol Maiát meglepte Zeusz, „míg édesen elfoglalta az álom a hókarú Hérát”, áll a homéroszi himnuszban, Devecseri Gábor fordítása.

(6.15)

Mutogatták magukat a lányok az üdülőkben. Lefekvés után berohant a fiúk szobájába négy-öt kislány, lehajoltak, lesodorták magukról a bugyit, szét-húzták a popsijukat, erre (K) nagyon emlékszik. Ijesztő volt. Betódulnak az üdülő hálótermébe, ahol (K)-ék aludtak, egymás mellé állnak, megfordulnak, letolják a bugyijukat, egyszerre csinálják, mint egy balettkar. Aztán kirohannak. Begyakorolták. Gyerek-üdülő Leányfalun, reggelire hitlerszallonnát adnak, meleg tejet, pillével a tetején. (K) nem issza meg. Belekortyol, öklendezik tőle. Kivágódott az ajtó, bejött egy csomó lány, megfordultak, előre hajoltak, letolták magukról a bugyit. Mint valami tánckar. Nem látni az arcukat. (K) legalábbis nem látott semmit. Valami bokros térségen áll a tűző napon, egy lány mellett. A lány megfogja (K) kezét. (K) nem meri megölelni, pedig a lány mintha azt várná. Történjen már valami. De hogy kell történnie, minek kellene történnie? Eljönnek onnan, futnak a többi gyerek után, akkor eleresztik egymás kezét.

(6.16)??

(K) nagymamája hozott görögdinnyét, és (K) sokat evett belőle. A konyhaasztalon volt egy kettévágott görögdinnye, (K) erre emlékszik. Nincs senki otthon, nagykanállal kaparászsza a dinnyét, nem bírja abbahagyni. Emlékszik az asztalra. Alig érte föl. Kopott fatábla, a keretről és a lábakról nagyjából lepattogzott a halványzöld festék. A konyhaasztal melletti kredencre is emlékszik, az is zöldre volt festve, a fiókok teli mindenféle kacattal. Rosszul van a görögdinnyétől, kihányja. Soha többé nem eszik dinnyét. Megkóstolja, lenyeli, nem kér többet.

(2.34)??

(K) anyai nagyapja szülei nem tudtak magyarul. Eleve nem, később pedig már nem tanultak meg, csak épphogy. Dédanyja Klagenfurtban született, nagyapja németül álmodott állítólag, (K) anyja szerint. 'Az apu mindig németül kiabált álmában', mesélte (K) anyja, és egyszer (K) is hallotta, emlékszik rá, bár elég kicsi volt. Értelmetlenségeket mormolt maga elé a nagyapja. Ült a középső szobában a füzete előtt, és nyilván az anyanyelvén számolt. Egy valahogy Kassára elszegényedett horvát bárói család fia, anyja klagenfurti lány, ki tudja, miért, Budapestre költöztek, és jött a sok gyerek, összesen kilenc. Mérnök, lump, tisztviselő, katona, újságíró, színésznő, ilyesmik, vagyis tizenegy, kettő közülük csecsemőkorában meghalt. Az újságíró Varjasra magyarosított, Janka néni, a színésznő, Várnaira, Anna néni pedig hozzáment egy zsidóhoz, Fodor nevű filmproducer, még idejében leléptek hálivúdba, volt némi családi skandalum meg röhécselés a dolog körül. (K) anyai nagyapja partiumi kisnemes, gazdatiszt, neje Dsida Jenő édesanyjának testvére, Szatmárnémetiben éltek. Ez a terület ma Romániához tartozik. Az első világháború utáni trianoni békeszerződésen a Magyarországtól Romániához csatolt rész körülbelül tízezer négyzetkilométerrel nagyobb a mai Magyarországnál. (K) összes nagyszülője a mai Magyarország területén kívül született. A dédapa virtigli magyar dzsenti gyermekei, à la Mikszáth Kálmán, amolyan beleugrok a velencei tükörbe mulató fajta. Konkrétan bele is ugrott, addig ugrált, míg az összes birtokot elugrálta. (K) nagyanyjának hét testvére volt. Tíz-egynéhány éves korában vállára akasztott flóbertpuskával mászkált a tarlón, nyulakra lövöldözött. Volt revolvere is, a nyarakat

a zánkai villájukban unatkozta végig a lányaival, plusz cseléd, négy nő, kirakta a revolvért maga mellé az éjjeliszekekre, für alle Fülle. Kilencszáz-húszas-harmincas évek. Aztán, még később, nemigen értette, miért kellene beszolgáltatnia a pisztolyát. Sok mindent azután már nem értett, mégis végigcsinálta rendesen.

(7.11)

Megy föl a liften. A lift minden emeletnél megáll, ez az utolsó, (K) apjának a munkahelye, ezt álmodja. Elfelejtí, amit álmodik, ha nem írja le rögtön. A folyosón süppedős szőnyeg, sötétbarna lambéria. Levendulaillat, cigarettafüst, a borotválkozás után használt arcszesz illata, ismerős szagok. Állott levegő szaga. Iszonyúan dübörög a szíve az izgalomtól. Jó, tehát nem halt meg az apja, gondolja, itt dolgozik, ebben a banképületben, a folyosó közepén van az irodája, mindjárt megtalálja, nem ez, az se, errefelé kell lennie, ezen a folyosón, százszor járt itt. Nincs ablak, félhomály van, egy szál villanykörte világítja be a teret. Úgy érzi, késő van, elkésett, de miről? Nem is ez az emelet? Nem ide akart jönni? Egy takarítónő a liften azt mondja, hogy ez nem is az

az emelet. Rossz helyen jár, nem jó emelet, hanem ez az orvosi rendelő. Pirosra mázolt rendelő, élénkpirosra festették a falakat. És sárgára. Egy kövérkés, tűzpiros ápolónő. Bevágja (K) orra előtt az ajtót.

(6.18)

A hülye lány az Izabellában lakott, a Szondy és a Rudas László közötti szakaszon, közelebb a Szondyhoz, a Pásztorék melletti, pocsek állapotban levő bérházban. Minden ház rossz állapotban volt, a háború után nem tartoztak, az összes ház homlokzatán voltak belövésnyomok. A hülye lány, így hívták a nőt a környéken, ötven körül lehetett, mégis volt benne valami lányos. Ki tudja, micsoda. Tudod nagyjából, mi lányos, sorolhatnád, és a hülye lányban semmi felsorolható nem volt, mégis lányos volt valahogyan. Széles csípő, aránytalanul nagy, billegő fej, lóarc. Cammogva járt. Lépked, két méter magas, összevissza billen, kileng a felsőtete, himbálja a neccszatyrát. Úgy fordul be az Izabella sarkán, a Velence cukrászda előtt, lassan és körülményesen, kifarol, ahogy egy ruszki harckocsi fordult egy ötvenhat novemberi kora délelőtt a Rózsa utcai pékség elé.